

Blažene Djevice od Luke Cranacha, koja je 1650. postavljena u crkvi u Innsbrucku, gdje je i održao ove propovijedi. Tu je zgodno prikazao ulogu bl. Djevice u našem vjerskom životu, ocrtao blagdane bl. Djevice, hodočašća, bl. Djevicu, kako je umjetnici slikaju i kako joj pjesnici pjesme pjevaju. Ne bi li možda i ovo bio jedan od puteva, da nestane propovijedi o »ružičk«, »ljubici«, »ljljanu« i t. d.? To su sve lijepe poredbe, ali, već preobične, pa i kad bi bile uvijek vrlo lijepo izvedene.

6. Vrlo lijepe i srdačne misli o Bogu i duši. Zapravo neki mozaik aforizama. Neki su teški i duboki, neki proživljeni, svi savremeni i prožeti vjerom. Vrlo prikladno duhovno čitanje.

Dr. Dragutin Kniewald.

»Križ na gori«. Glasilo slovenske katoliške mladine. Br. VI.-VII. 1926./27. Ljubljana.

Premda nerado, moram ipak naročito, zamoljen s prijateljske slovenske strane, upozoriti na pisanje »glasila katoliške slovenske mladine«: »Križ na gori« 1926./27., br. VI.-VII. Pod natpisom: »Una sancta« čitamo: »Po vojni se vedno bolj sliši klic: Nazaj k Kristusu, nazaj k prvotnemu krščanstvu, mir med krščanskimi veroispovedanji... Tudi med nas Slovence je prišel odmev tega klica v »Cirilometodijski ideji«... To je pa le en del one velike ideje, samo en del onega mogočnega akorda, da bomo vsi eno. Ne da bomo vsi člani ene vidne cerkve, ampak da bomo kot ljudje, kot kristjani člani mističnega kraljevstva Kristovega... da se v ta akord bode zil tudi spev onih, ki formalno ne pripadajo nobeni juridični cerkveni organizaciji... Hočemo pustiti svakemu njegovu cerkveno stališče popolnoma nedotaknjeno (Una Sancta). Nujnost je rodila tega klicarja... ki bo klical iz modernoga poganstva nazaj k pravemu preprostemu krščanstvu. Delovanje »Una Sancta« sloni na realnih tleh. Prevelika je razlika med »veselim oznanilom« (evangelje), ki je dejanje samo, in krščanstvom, ki je danes le preveč teorija sama, brneč zvon... Ne samo kongresi, akademije, vzhodni instituti ne bodo dovolj trdna podlaga za pravo zedinjenje s pravoslavnimi... doživetega krščanstva nam je treba predvsem zapadu. Kraljevstva Božjega ne samo v papirnem dvomesečniku, ampak predvsem v dejanjih. Pogrešena je smer gibanja med inteligenco, med laiki in kleriki. Ne spoznavanje vzhodne liturgije, ne dogmatično teoretiziranje o filioque in primatu, ampak bližanje in poživitev krščanstva bo vzklikla iz dejanj... zedinjenje pride iz mas. Krščanstvo, katerega nositelj bo masa, bo resnično doživeto in pravo... ne bo več papirnatih dogmatičnih borb... in Kristus bo vstal živ med nami, ne dokazan, ampak doživet. In tedaj je zedinjenje izvršeno in bomo vsi eno v molitvi, ki bo eno samo veliko dejanje... Ne kličite po eni cerkvi in eni veri!...« (Stražnji ognji, srednješkolska priloga Križa na gori, 1927., VI. VII. 58—60). Ako se mnogo toga, što se nalazi u ovom i u drugim svescima »Križa na gori« i njegovom srednješkolskom prilogu možda uzimalo kao neka mladenačka fantastična nebuloznost, neko pretjeravanje, skopčano s nepoznavanjem stvari

i nepreciznošću izraza, netom citirani sastavak prelazi daleko preko tih granica. Tako možemo n. pr. na ove komponente, kao i na čitanje stručnih profanih djela, bez potrebitog filozofskog znanja i katoličke korekture, svesti razlaganje o »biološkoj duši« u čovjeku, koja daje i vodi u čovjeku samo tjelesni život, povrh »osebnosne, božje duše« (83/4). Ne mora to još biti očita i svjesna povreda dogme, ako i jest tome vrlo, vrlo blizu... Ali zar to vrijedi i za izvode F. Č. o Bogu, religiji i kulturi, o *novoj religiji*, koja »isključuje cijeli niz religijskih oblika« i protivi se pretjeranom tradicionalizmu (94.)? U koliko je tu govor o subjektivaciji objektivne i nepromjenljive religije, sigurno je, i ja sam se uvijek za to zalagao, da treba ići s vremenom naprijed, te preuzeti one forme, koje vrijeme traži i u tom smislu »modernizirati« se, ali uvijek s istim objektivnim i nepromjenljivim zakladom dogme i ćudoreda. Toga se, uostalom, upravo katolicizam uvijek i držao, ne samo u liturgiji i vanjskom životu, nego i u nutarnjem razvitku ideja. Ali kad se izriekom ističe, da je tradicionalna apologetika i skolastična psihologija danas nepotrebna, da je treba izbrisati, da teologija uzmogne biti slobodnijom... kad se nastupa proti retorstvu, proti »ideji reprezentance, koja još danas živi u crkvi«... kad se zagovara »neke vrste autonomizam religije, koja je tek u slaboj vezi s filozofijom, teologijom i teorijom uopće, pa i sa svakom objektivnom formom, etikom, pedagoškom formom« (95/6), kad se izriče čuđenje, što je »u katolicizmu zadnjih desetljeća tako malo iskrenoga religijskog života«, kad se traže putevi ove nove teologije, tada je to daleko više nego samo uz objektivnu stranu naglasiti i subjektivnu, psihološku stranu religije i religijskog života. Tada to znači, da su se prošle granice objektivnog katolicizma, da li svjesno ili nesvjesno, jer je to nuzgredno, ali ipak *faktično*. Isporedimo li tada sa svim tim gore spomenuti sastavak »Una sancta«, vidimo, jedan sistem, koji nesamo da je jedna očita povreda odredbe S. Officii, nego je i nedvoumni brodolom u vjeri, koja u svoj Credo stavlja: *Unam, Sanctam, Catholicam et Apostolicam Ecclesiam*.

Ovoliko stvarno o tendenciji »Križa na gori«, koja nije u skladu s katoličkom naukom. A o razlozima, kako je moglo do toga doći, da se jedno glasilo *katoličke* omladine ova ko izražava, i to sustavno, dok se nasuprot inače po cijelom svijetu, a hvala Bogu, i naročito kod nas Hrvata opaža, da se i Krist i Crkva budi u dušama katoličke omladine, na drugom mjestu. Ovdje neka dostaje samo opaska, da je najdublji razlog tome, što se ta omladina razvija autonomno, što joj je svećenik tek prijatelj, a ne zastupnik Crkve, koji je dakako prijateljski razumije, ali i vodi, što se uopće veliki dio omladine tradicionalno ne vodi u duhu Katoličke Akcije te što je pala u zaborav odredba Pija X. o crkvenoj cenzuri kat. časopisa (*Sacrorum Antistitum*). Posljedice nijesu izostale.

Dr. Dragutin Kniewald.

1. Dr. Linus Bopp: Das Jugendalter und sein Sinn. Zweite und dritte verbesserte und vermehrte Auflage. Herder, Freiburg, 1927. Str. 364. Cijena vezano RM 7.50.